

SØREN KIERKEGAARD OM DET DANSKE SPROG

SØREN KIERKEGAARD SAMLEDE VÆRKER BIND 8

*Fra "Stadier paa Livets Vei"
Slutningsord om Kjøbenhavn, Danmark og det danske Sprog*

- for tydelighed – opdelt tekst – læses langsomt

Saaledes forstaaer jeg mig selv.
Nøiet med det Mindre -
haabende at det Større muligen engang skal forundes mig,
beskæftiget med Aandens Syssel, hvori ethvert Menneske,
efter min Mening, maa have rigeligt nok for det længste Liv,
selv om dette var dannet af lutter længste Dage, -
er jeg glad ved Tilværelsen, glad ved den lille Verden,
der er min Omgivelse.

Nogle af mine Landsmænd mene vel,
at Kjøbenhavn er en kjedelig By og en lille By.
Mig synes den tvertimod,
forfrisket af det Hav, ved hvilket den ligger
og uden selv i Vinteren at kunne opgive Bøgeskovens Erindring,
at være det lykkeligste Opholdssted, som jeg kunne ønske.
Stor nok til at være en større By,
lille nok til, at der ingen Torvepriis er paa Mennesker,
kan den tabellariske Trøst,
som man har den i Paris
over saa og saa mange Selvmordere,
kan den tabellariske Glæde, som man har den i Paris
over saa og saa mange Udmærkede,
ikke trænge sig forstyrrende ind
og hvirvle den Enkelte hen i en Brusen,
saa Livet ingen Betydning faaer, ikke Trøsten sin Hviledag,
ikke Glæden sin Helligdag,
fordi Alt farer hen i det Indholdsløse eller altfor Indholdsrige.

Nogle af mine Landsmænd finde Menneskene, som boe i denne By,
ikke livlige nok, ikke hurtigt nok bevægede.
Dette synes mig ikke.
Den Hurtighed, hvormed i Paris Tusinder danne et Opløb om Een,
kan vel smigre den Ene, om hvem de samles,
men mon den bøder paa Savnet af det stillere Sind,
som lader den Enkelte føle, at han dog ogsaa har nogen Betydning?

Netop fordi Individerne ikke ere aldeles faldne i Priis,
som gik der saa og saa mange Dousin paa eet Menneske,
netop fordi Folket heldigviis er for tungnemt
til at fatte denne halvtimes Lærdom,
som kun smigrer Fortvivlede og Forblindede,
netop derfor er Livet i denne Hovedstad saa underholdende
for Den, der veed at glæde sig over Menneskene,
hvilket holder bedre ud og giver rigere Udbytte
end at faae et Tusind Mennesker
til at juble en halv time over Een selv.

Feilen er maaskee her snarere,
at en Enkelt drømmer om fremmede Steder,
en anden Enkelt er fortabt i sig selv,
en tredie Enkelt sneverhjertet og separatistisk o.s.v.
altsaa at alle disse Enkelte forhindre sig selv i at tage,
hvad der bydes rigeligt,
i at finde, hvad der er i Overflod, naar det søges.
Den, som slet Intet vilde foretage sig, kunde dog,
hvis han havde et aabent Øie, føre et nydelsesrigt Liv
blot ved at agte paa Andre;
og Den, som ogsaa har sit Arbeide, gjør vel i at agte paa,
at han ikke fængsles for meget.

Men hvor sørgeligt, om de bleve Mange,
der gik Glip af hvad der Intet koster,
ikke Betaling for Entreen, ikke Udgifter til Gjestebudet,
ikke Contingent til Selskabet, ikke Uleilighed og Bryderi,
hvad der koster den Rigeste og den Fattigste lige lidt
og dog er den rigeste Nydelse,
gik glip af en Underviisning,
som den faaes ikke af en bestemt Læremester,
men af et hvilket som helst Menneske i Forbigaaende,
af en Ubekjendt i Samtalen, af Enhver i Tilfældets Berøring.

Hvad man forgjeves har søgt Oplysning om i Bøger,
det gaaer der pludseligen et Lys op over
ved at høre en Tjenestepige samtale med en anden Tjenestepige;
et Udtryk, man forgjeves har villet pine ud af sin egen Hjerne,
forgjeves søgt i Ordbøgerne
selv i Videnskabernes (Videnskabernes Selskabs danske Ordbog),
det hører man i Forbigaaende: en Landsoldat siger det,
og han drømmer ikke om, hvilken Rigmand han er.

Og som Den, der gaaer i den store Skov, forundret over det Hele,
stundom river en Green af, stundom et Blad,
stundom bøier sig efter en Blomst,
nu lytter efter et Fugleskrig:
saaledes gaaer man blandt Folkemængden,
forundret over Sprogets vidunderlige Gave,
river nu et, nu et andet Udtryk af i Forbigaaende,
glæder sig derved og bliver ikke utaknemlig nok til at glemme,
hvem man skylder det;
saaledes gaaer man mellem Menneskenes Mængde,
seer nu en Ytring af en Sjelstilstand, nu en anden,
lærer og lærer og bliver kun mere lærebegjerlig.
Saa lader man sig ikke bedrage af Bøger,
som forekom det Menneskelige saa sjeldent,
saa læser man ikke i Aviser derom;
det bedste ved Ytringen, det Elskeligste,
det psykologiske lille Træk bliver dog stundom ikke opbevaret.

Nogle af mine Landsmænd mene, at Modersmaalet
ikke skulde være dygtigt til at udtrykke vanskelige Tanker.
Dette synes mig en besynderlig og utaknemlig Mening,
som det ogsaa synes mig besynderligt og overdrevent
at ville ivre for det,
saa man næsten glemmer at glæde sig ved det,
at forfægte en Uafhængighed saa ivrigt,
at Iveren næsten synes at tyde paa,
at man allerede føler sig afhængig,
og at det stridige Ord tilsidst bliver det Spændende,
ikke Sprogets Fryd det Vederqvægende.

Jeg føler mig lykkelig ved at være bunden til mit Modersmaal,
bunden som maaskee kun Faa er det,
bunden som Adam var til Eva, fordi der ingen anden Qvinde var,
bunden fordi det har været mig en Umulighed at lære noget andet Sprog og
derved en Umulighed at fristes til at lade stolt og fornemt
om det medfødte, men ogsaa glad ved at være bunden til -

- et Modersmaal, der er riigt i indre Oprindelighed, naar det udvider Sjelen,
og lyder vellystigt i Øret med sin søde Klang;

- et Modersmaal, der ikke stønner forfangent i den vanskelige Tanke,
og derfor er det maaskee Nogen troer, at det ikke kan udtrykke den,

- et Modersmaal, der ikke puster og lyder anstrænget,
naar det staaer for det Udsigelige,

- et Sprog, der ikke finder langt borte, hvad der ligger nær,
eller søger dybt nede, hvad der er lige ved Haanden,
fordi det i lykkeligt Forhold til Gjenstanden gaaer ud og ind som en Alf,
og bringer den for Dagen som et Barn den lykkelige Bemærkning,
uden ret at vide af det;

- et Sprog, der er hæftigt og bevæget,
hver Gang den rette Elsker veed mandligt
at hidse Sprogets qvindelige Lidenskab,
selvbevidst og seierrigt i Tankestriden,
hver Gang den rette Hersker veed at føre det an,
smidigt som en Bryder,
hver Gang den rette Tænkter ikke slipper det
og ikke slipper Tanken;

**- et Sprog, der om end det paa et enkelt Sted synes fattigt,
dog ikke er det,
men forsmaaet som en beskeden Elskerinde,
der jo har den høieste Værd og fremfor Alt ikke er forjadt;**

**- et Sprog, der ikke uden Udtryk
for det Store, det Afgjørende, det Fremtrædende,
har en yndig, en takkelig, en livsalig Forkjærlighed
for Mellemtanken og Bibegrebet og Tillægsordet,
og Stemningens Smaasnakken, og Overgangens Nynnen,
og Bøiningens Inderlighed
og den dulgte Velværens forborgne Frodighed;**

**- et Sprog, der forstaaer Spøg nok saa godt som Alvor:
et Modersmaal, der fængsler sine Børn med en Lænke,
som "er let at bære - ja! men tung at bryde."**